

ГЛОБАЛЛАШУВ ДАВРИДАГИ “СОХТА ДИНИЙ ДУНЁҚАРАШ”

Икром Бобокулович Мирзаев

Тошкент давлат транспорт университети катта ўқитувчиси

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада глобаллашув давридаги “сохта диний дунёқараш” ҳамда унинг олдини олишда илмнинг роли масаласи муҳокама қилинади.

Калит сўзлар: глобаллашув, дин, дунёқараш, илм, фан, тарих, педагогика, эътиқод.

КИРИШ

Шиддат билан ўтиб бораётган кун сиёсий манзарасида ўзининг турли кўринишлар билан номловчи аксар “ботил гуруҳлар” нинг кўз ўнгимизда “ваъзхонлик” қилишларини ҳар биримизга ҳар қадамда учратишимизнинг оддий “тасодиф” тусига айланди. Бу эса ўз навбатида ҳар биримизнинг ўз олдимиздаги инсонийлик сифатимизни оқлашимиз учун бел боғлашга ундовчи вожиб амал – хислатларимиздан бири бўлиб қолмоқда. Кўплаб мутафаккирларимизнинг талқини улуроқ буюк тарихий бурилишлар даври мафкурасини белгилаган дунё – жаҳоний динлар инсоният тамаддуни – бунёдкорлиги (тараққиёти)нинг муайян босқичида янги маънавий – рухий зарурат, ақлий ва нақлий (ҳиссий) изланишлар эҳтиёжига жавоб тариқасида намён бўлганлиги сабабли маданий – маънавий ҳаётнинг барча соҳасини қамраган ҳолда, бунёдкорлик, ижодий кўтарилиш, тахайюл ва тасаввуротлар макони (олами), ақлий ва бадий ижод (фаолият) тарзига таъсир этиб келди. Ҳар бир замон ва маконда бўлгани каби бугунги глобаллашув даврида ҳам ўзларининг у ёки бу қиёфада “муртад таълимот” лари билан Дин деб аталмиш муқаддас илмни номига доғ туширишлар давом этиб келмоқда!

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ

Абдуллоҳ ибн Муборак (раҳимахуллоҳ): “Дин – бу илмдир, уни кимдан олаётганларингизга қаранг”, деган сўзларини унутмаслигимиз лозим. Ҳар биримиз соғлом эътиқодни “сохта эътиқод”дан фарқламасдан эртанги кунимизни тасаввур ҳам этишга ҳаққимиз йўқ! Соғлом эътиқод нафақат шахснинг баркамоллиги, балки жамиятнинг барқарор бўлиши учун ҳам жуда муҳим омил ҳисобланади. Буни биз бугунги ҳаётнинг тажрибамиз асосидан ҳам англаб олмоқдамиз. Қайси

бир жамиятда кишилар эътиқоди соф бўлса, ўша жойда тинчлик мустаҳкам бўлади. Агарда, аксинча бўлса, бузуқ эътиқодли кишилардан-да хавфли одам бўлмайди, ундайларҳар қандай пасткаўликка тайёр туради. Бундайлар эса, ҳар бир давр учун ва ҳар бир жамият учун катта таҳдиддир!, деб баҳолаганлар ҳурматли устоз Муҳаммад Аҳмад Яҳё ўз асарларида.

Илм истаганлар эса қаердан, қандай маълумотларни олмасин, албатта, текшириб кўриши ва уларга кўр – кўрона эргашмаслиги керак. Бугунги кунда эса, аниқ ҳужжат ва далиллар келтирилгандан кейин ҳам эгри йўлдан қайтмайдиган қайсар кимсалар ўзига – ўзи зулм қилувчи, адашганлардир. Бугун ҳар қадамда учратишимиз одатий ҳол сифатида баҳоланиб келинган “бугунги диний дунёқараш” аслида қандай пойдевор устида бунёд этилганлигини билмай кўр-кўрона эргашиб аслида осийликдан ўзга нарса эмас!

Глобаллашувнинг сиёсий манзарасида “дунё қора қозони”нинг (Муаалиф бу ерда турли мамлакатларда содир бўлиб турган турли “гуруҳ”ларнинг нобакорликларини назарга тутмоқда. Мис.: ИШИД, Террор, Наркомания ва ҳ.к.) қорасидан сақланиш ўрнига, аввало “дунё қора қозони”нинг ичида қайнаб буғланаб турган “масаллиқлари” аслида нималардан иборатлигини ва унинг ўрнига янги бир “массалиқлар”ни жамлаш лозимлигини унтмаслигимиз даркор!

Шу билан бирга Биринчи Президент Ислом Абдуғаниевичнинг сўзларини алоҳида исга олиш мақсадга мувофиқдир: “Агарки биз учун ҳақиқатан ҳам ҳаёт – мамот масаласи бўлган ана шу имкониятни бой берсак, зиммамизга юклатилган буюк тарихий масъулият ҳиссини йўқотсак, ўз олдимизга қўйган олий мақсадларга етиш учун юртимизда яшаётган ҳар қайси онгли инсон бор куч – ғайрати, ақл – заковатини бағишлашига эриша олмасак, очиқ айтиш керак, биз эл – юртимиз олдида, ёш авлодимиз, жондан азиз фарзандларимиз олдида хиёнат қилган бўламиз. Ўз – ўзидан равшанки, бунга йўл қўйишга бизнинг ҳеч қандай ҳаққимиз йўқ.”

Сир эмаски, тарихан ўз мақсади ва вазифаси йўқ бўлган бирон – бир давлат ёхуд миллат ҳич қачон тан олинмаган. Бугунги “Сохта диний дунёқарашлар” орқали айрим мутаассиб кимсаларнинг “Ўз манфаати” йўлида ҳеч нарсадан таб тортмай “бонг ўришларини” ҳич бир изоҳ билан таққослолмайди киши. Тўғрида, қушҳам сайраса ё полопонларини ҳимоялаш учун сайрайди, ёки уйи вайрон бўлса нолиш қилиб сайрашини кўришимиз мумкин. Бугунги “Сохта диний дунёқарашлар” орқали айрим мутаассиб кимсаларнинг (ватанини сотиш, ота-онасини тан олмаслик, фарзанд неъматини нималигини умуман билмай...) бонг ўришлари эса бунинг аксику! Оддийгина жонзод (хайвон)дан

баттар бўлган бундай кимсаларга қайдай ном беришни ҳам билмай “сохта диний дунёқарашни жамловчилар ёхуд илмсиз таҳдидчилар” деб баҳоласак, бироз бўлсада, йўқоридаги фикрларимизга дастакдир.

Унутмаслик керак!, ҳар қандай илмсизликнинг охири бор, албатта, худди ёнган олов кул бўлиб қолишидек. Биз бундай таҳликали вазиятда четдан қараб турмасдан, ўз ўрнимизни кўрсатиб, ёш фарзандларимизнинг онгу – шуурини соф эътиқод билан бойитмоғимиз лозим. Бунга эса ҳич қандай қаттиққуллик, кўполлик керак эмас. Мулойимлик ва соф табиатлилик билан ёндашмоғ даркор. Зеро, ҳар қандай қаттиқ жисмни йумшоқлик ва майинлик билант енгиш сир эмас албатта. Худди пистанинг қобиғи қанчалик қаттиқ бўлишига қарамай, яхши ният билан (уруғ олиб) ерга эксак, ўз пўчоғини ёриб чиққандай мулойим табиатлилар қаттиқ табиатлиларни мавҳ этгайлар. Бугун биз фарзандларимизга оила даврасидан соғлом муҳитни таъминлаб бермасак, соғлом эътиқодни носоғломидан фарқини кўрсата билмасак, уларни бошқа “сохта эътиқодчилар” домига тушмаслигига ким кафолат беради? Баъзи “ўргимчак тўри”да ёшларни бошқа динларга даъват қилувчи “эътиқод овчилари” (миссионерлар)нинг домига тушмаслигига ким кафолат беради?

ХУЛОСА

Талаба-ёшларимизнинг маънавий оламида бўшлиқ вужудга келмаслиги учун уларнинг қалби ва шуурида соғлом ҳаёт тарзи, миллий ва умуммиллий қадриятларга ҳурмат – эҳтиром туйғусини гўдаклик пайтидан бошлаб шакллантирсакгина, кўзлаган мақсадимиз - “бегона жамият” вакилларининг асл мақсадлари қандай бўлишидан қатъий назар, уларга куч бағишлаб турган ҳар қандай безнисга қарши иммунитетимизни шакллантирган ҳолда, ўз минталитетимизга хос миллийликни шакллантирган бўламиз. Ҳаммамиз бир тану – бир жон бўлсак бундай илмсизликни чегараб қўямиз. Таълимот нимаю – дин дима? Дин бу вайронкорлик эмас балки тинчликни таъминловчи инсоний (туйғу) куч эмасми аслида? Буларни ёшларимизга ким ўргатиши керак? Ота – онанинг бурчи, устознинг вазифаси нималигига ёшларимизга ўргатишимиз шарт аслида. Соғлом эътиқодли соф диний қадриятларимизни ёшларимизга тўғри сингдириш ҳар биримизга ҳам фарз ва ҳам қарз эрур!

REFERENCES

1. Раматов, Ж. С., & Баратов, Р. У. (2018). Новый подход в системе высшего образования в Узбекистане. *Психология, социология и педагогика*, (4), 1-1.

2. Отамуратов, С., Хусанов, С., & Раматов, Ж. (2002). Маънавият асослари. *Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти, Тошкент.*
3. Раматов Дж., Иноков К., Исмаилова С. и Худойкулов С. (2021). ТРЕБОВАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ МОЛОДЕЖИ С АКТИВНЫМ ГРАЖДАНСТВОМ. *Academicia Globe: Inderscience Research* , 2 (05), 1-3.
4. Раматов, Ж. С. (2021). ФИЛОСОФСКОЕ МИРОВОЗЗРЕНИЕ И ЕГО РОЛЬ В ВОСПИТАНИИ СОВРЕМЕННОЙ МОЛОДЕЖИ. *Проблемы педагогики*, (1 (52)), 16-17.
5. Раматов, Ж. С. (2021). БАРКАМОЛ ВА СОҒЛОМ АВЛОД–ЎЗБЕКИСТОН КЕЛАЖАГИНИНГ ПОЙДЕВОРИ. *Academic research in educational sciences*, 2(2).
6. Раматов, Ж. С., & Баратов, Р. У. (2018). НОВЫЙ ПОДХОД ПОДГОТОВКИ КАДРОВ С ВЫСШИМ ОБРАЗОВАНИЕМ В УЗБЕКИСТАНЕ: ПЕРСПЕКТИВА И ИННОВАЦИИ. *Теоретические и прикладные науки* , (4), 89-91.

